

ΜΠΣ: Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης

Κριτήρια Αξιολόγησης Ερευνητικού Άρθρου στο Πεδίο των Κοινωνικών Επιστημών

Επιστημονική Επιμέλεια:

Δρ. Ανδρέας Οικονόμου¹ και Δρ. Γεώργιος Μενεξές²

¹Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. Θεσσαλονίκης

²Τμήμα Γεωπονίας Α.Π.Θ.

Εισαγωγικά

Το κείμενο αυτό απευθύνεται σε φοιτητές που παρακολουθούν μαθήματα σχετικά με την «**Εκπαιδευτική Έρευνα**» ή εκπονούν εργασίες προπτυχιακές ή μεταπτυχιακές, αλλά και σε όσους καλούνται να μελετήσουν κριτικά ή να αξιολογήσουν την αρτιότητα ενός επιστημονικού κειμένου που προτείνεται να δημοσιευτεί σε ένα επιστημονικό περιοδικό, σε πρακτικά ενός συνεδρίου ή έχει ήδη δημοσιευτεί.

Τα **Κριτήρια Αξιολόγησης Ερευνητικού Άρθρου** σκοπό έχουν να βοηθήσουν τους αναγνώστες να ολοκληρώσουν κάθε μια από τις παραπάνω εργασίες τους με άνεση και επιτυχία και, σε κάθε περίπτωση, να αποκτήσουν ένα εργαλείο που θα τους βοηθάει να προσεγγίζουν με συστηματικό τρόπο ένα επιστημονικό κείμενο.

Άξονες αξιολόγησης ενός Ερευνητικού Άρθρου

Οι άξονες αξιολόγησης ενός επιστημονικού άρθρου είναι οι εξής πέντε:

1. Περιεχόμενο
2. Δομή
3. Διαδικασία της Έρευνας
4. Γλώσσα
5. Παρουσίαση

Ακολουθώντας την ανάγνωση ενός επιστημονικού κειμένου, δημοσιευμένου ή υπό δημοσίευση, συναντάμε, συνήθως, με τη σειρά τα εξής θέματα (Πίνακας 1) και απαντούμε στις σχετικές με το θέμα κάθε φορά ερωτήσεις.

Πίνακας 1: Κατάλογος Κριτηρίων Αξιολόγησης

Τίτλος	Ναι	Όχι
▪ Είναι σαφής, σύντομος και περιεκτικός;	☐	☐
▪ Ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο του άρθρου;	☐	☐
▪ Υπόσχεται περισσότερο απ' ό,τι τελικά παρουσιάζεται στο άρθρο.	☐	☐
Περίληψη	Ναι	Όχι
▪ Η πρώτη πρόταση περιέχει μια ξεκάθαρη δήλωση του σκοπού της εργασίας (χωρίς να αρχίζει με τη φράση «Σκοπός της παρούσης έρευνας ήταν...»);	☐	☐
▪ Περιγράφεται συνοπτικά η μεθοδολογία της έρευνας;	☐	☐
▪ Περιγράφεται με σαφήνεια το δείγμα της έρευνας;	☐	☐
▪ Αναφέρονται τα βασικά ευρήματα της έρευνας;	☐	☐
Εισαγωγή	Ναι	Όχι
Το πρόβλημα	Ναι	Όχι
▪ Είναι σαφώς διατυπωμένο;	☐	☐
▪ Είναι σαφώς οριοθετημένο;	☐	☐
▪ Τεκμηριώνεται και αναδεικνύεται η σημαντικότητά του;	☐	☐
▪ Αναδεικνύονται τα αναμενόμενα οφέλη από την επίλυσή του;	☐	☐
Ανασκόπηση βιβλιογραφίας	Ναι	Όχι
▪ Είναι επαρκής;	☐	☐
▪ Είναι αντιπροσωπευτική;	☐	☐
▪ Είναι επικαιροποιημένη;	☐	☐
▪ Είναι έγκυρη σε σχέση με το υπό εξέταση πρόβλημα;	☐	☐
▪ Είναι λογικά και αποτελεσματικά οργανωμένη σε μια σειρά παρουσίασης;	☐	☐
▪ Επισημαίνονται τα σημαντικά ευρήματα;	☐	☐
▪ Παρέχεται περίληψη - σύνοψη της ανασκόπησης;	☐	☐
Σκοπός - Στόχοι	Ναι	Όχι
▪ Είναι με σαφήνεια διατυπωμένος ο σκοπός της έρευνας;	☐	☐
▪ Είναι με σαφήνεια διατυπωμένοι οι στόχοι (ή/και ερευνητικές υποθέσεις, ερωτήματα) της έρευνας;	☐	☐
▪ Οι στόχοι εννοιολογικά καλύπτουν τον σκοπό της έρευνας;	☐	☐
▪ Ο σκοπός και στόχοι προκύπτουν ως άμεση και λογική συνέπεια των όσων έχουν παρουσιαστεί στα προηγούμενα;	☐	☐
Γενικά Κριτήρια	Ναι	Όχι
▪ Γενικά, είναι σαφές το σε τι διαφέρει η συγκεκριμένη έρευνα από τις άλλες;	☐	☐
▪ Γενικά, είναι σαφής η αναγκαιότητα της έρευνας;	☐	☐
▪ Γενικά, είναι σαφής η χρησιμότητα της έρευνας;	☐	☐

▪ Γενικά, είναι σαφές το θεωρητικό και εννοιολογικό πλαίσιο εντός του οποίου θα διεξαχθεί η έρευνα και θα ερμηνευθούν τα αποτελέσματα;	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------

Πίνακας 1: Κατάλογος Κριτηρίων Αξιολόγησης (συνέχεια)

Υλικά και Μέθοδοι	Ναι	Όχι
▪ Υπάρχει αναλυτική περιγραφή της μεθοδολογίας έρευνας;	☐	☐
▪ Υπάρχει σαφής χαρακτηρισμός του τύπου-είδους της έρευνας (με βάση τα κριτήρια διάκρισης της επιστημονικής έρευνας);	☐	☐
▪ Καθορίζεται ο πληθυσμός στόχος της έρευνας;	☐	☐
▪ Περιγράφεται με σαφήνεια η μέθοδος συλλογής των δεδομένων (απογραφή, δειγματοληψία, πείραμα);	☐	☐
▪ Τεκμηριώνονται τα κριτήρια ένταξης ή/και αποκλεισμού συμμετεχόντων;	☐	☐
▪ Τεκμηριώνεται η επάρκεια του μεγέθους δείγματος (σε περίπτωση δειγματοληψίας ή πειράματος);	☐	☐
▪ Τεκμηριώνεται η αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος (σε περίπτωση δειγματοληψίας ή πειράματος);	☐	☐
▪ Περιγράφεται με σαφήνεια το δείγμα της έρευνας;	☐	☐
▪ Περιγράφονται με σαφήνεια ομάδες και υποομάδες του δείγματος οι οποίες συνδέονται με τους στόχους της έρευνας;	☐	☐
▪ Καθορίζονται οι σχετικές με το υπό εξέταση πρόβλημα μεταβλητές;	☐	☐
▪ Καθορίζονται με σαφήνεια οι μεταβλητές ελέγχου (αν υπάρχουν);	☐	☐
▪ Υπάρχει αναλυτική περιγραφή των εργαλείων - κριτηρίων για τη συλλογή των δεδομένων;	☐	☐
▪ Υπάρχει τεκμηρίωση για την εγκυρότητα και την αξιοπιστία των εργαλείων – κριτηρίων;	☐	☐
▪ Υπάρχει σύνδεση των εργαλείων - κριτηρίων με τους στόχους της έρευνας;	☐	☐
▪ Υπάρχει αναλυτική περιγραφή της διαδικασίας συλλογής - καταγραφής των δεδομένων;	☐	☐
▪ Υπάρχει σαφής χρονικός και γεωγραφικός προσδιορισμός διεξαγωγής της έρευνας;	☐	☐
▪ Έχουν τεθεί και διευθετηθεί θέματα δεοντολογίας και ηθικής;	☐	☐
▪ Έχει πραγματοποιηθεί προ-έρευνα (πilotική δοκιμή);	☐	☐
▪ Παρουσιάζονται περιληπτικά οι αλλαγές και οι τροποποιήσεις μετά την πιλοτική δοκιμή;	☐	☐
▪ Περιγράφονται επαρκώς όλες οι στατιστικές μέθοδοι και διαδικασίες που χρησιμοποιήθηκαν;	☐	☐
▪ Τεκμηριώνεται η καταλληλότητα των στατιστικών μεθόδων;	☐	☐
▪ Υπάρχει σύνδεση των στατιστικών μεθόδων και διαδικασιών με τους στόχους της έρευνας;	☐	☐
▪ Αναφέρονται τα λογισμικά στατιστικής επεξεργασίας;	☐	☐
Γενικά Κριτήρια	Ναι	Όχι
▪ Γενικά, η μεθοδολογία είναι επαρκής σε σχέση με το σκοπό και τους στόχους της έρευνας;	☐	☐
▪ Γενικά, με βάση όσα έχουν παρουσιαστεί στα προηγούμενα, μπορείτε (υποθετικά) να επαναλάβετε ακριβώς την έρευνα;	☐	☐

Πίνακας 1: Κατάλογος Κριτηρίων Αξιολόγησης (συνέχεια)

Αποτελέσματα	Ναι	Όχι
▪ Είναι ορθή, από στατιστική σκοπιά, η παρουσίαση των πινάκων και των διαγραμμάτων;	☐	☐
▪ Έχουν επιλεγεί να παρουσιαστούν όλοι οι κατάλληλοι δείκτες, πίνακες και διαγράμματα σε σχέση με τους στόχους της έρευνας;	☐	☐
▪ Ο σχολιασμός (όχι συζήτηση) των στατιστικών αποτελεσμάτων είναι σαφής και συνοπτικός (αλλά περιεκτικός);	☐	☐
▪ Η στατιστική ανάλυση και η παρουσίαση των σχέσεων μεταξύ μεταβλητών είναι λογική και κατανοητή;	☐	☐
▪ Η στατιστική ανάλυση και η παρουσίαση συγκρίσεων μεταξύ ομάδων (ή/και υποομάδων) ατόμων του δείγματος είναι λογική και κατανοητή;	☐	☐
▪ Έχουν ορθά σχολιαστεί και ερμηνευτεί τα στατιστικά αποτελέσματα;	☐	☐
▪ Έχουν ελεγχθεί οι προϋποθέσεις εγκυρότητας των στατιστικών μεθόδων και διαδικασιών;	☐	☐
Συζήτηση - Συμπεράσματα	Ναι	Όχι
▪ Γίνεται αναφορά στο αρχικό πρόβλημα;	☐	☐
▪ Γίνεται συζήτηση όλων των αποτελεσμάτων;	☐	☐
▪ Γίνεται σύγκριση των ευρημάτων με άλλες έρευνες;	☐	☐
▪ Γίνεται προσπάθεια ερμηνείας των αποτελεσμάτων;	☐	☐
▪ Διατυπώνονται με σαφήνεια τα συμπεράσματα σε σχέση με τους στόχους της έρευνας;	☐	☐
▪ Γίνονται συγκεκριμένες προτάσεις προς τους εμπλεκόμενους με βάση τα ευρήματα της έρευνας.	☐	☐
▪ Γίνονται συγκεκριμένες προτάσεις για περαιτέρω έρευνα;	☐	☐
▪ Είναι σαφής η συνεισφορά της έρευνας σε ακαδημαϊκό επίπεδο;	☐	☐
▪ Είναι σαφής η συνεισφορά της έρευνας σε πρακτικό επίπεδο;	☐	☐
▪ Αναφέρονται οι περιορισμοί της έρευνας και οι συνέπειές τους στο βαθμό γενίκευσης των αποτελεσμάτων και των συμπερασμάτων;	☐	☐
Γενικό Κριτήριο	Ναι	Όχι
▪ Γενικά, τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα βασίζονται και τεκμηριώνονται με βάση τα δεδομένα που παρουσιάστηκαν και αναλύθηκαν στο πλαίσιο της συγκεκριμένης έρευνας;	☐	☐
▪ Γενικά, κάνουν οι συγγραφείς δηλώσεις χωρίς να δίνουν τα κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία και αναφορές;	☐	☐
▪ Γενικά, υπάρχουν ιδέες, επιχειρήματα ή συμπεράσματα, τα οποία δεν συνδέονται λογικά;	☐	☐
▪ Γενικά, υπάρχουν στοιχεία μεροληψίας στα αποτελέσματα;	☐	☐
▪ Γενικά, υπάρχουν στοιχεία μεροληψίας στα συμπεράσματα;	☐	☐
▪ Γενικά, υπάρχουν στοιχεία μεροληψίας στη συζήτηση των αποτελεσμάτων;	☐	☐
▪ Γενικά, υπάρχουν στοιχεία μεροληψίας στις προτάσεις;	☐	☐

Σε ολόκληρο το κείμενο του άρθρου, η γλώσσα και η μορφή του πρέπει να ικανοποιούν συγκεκριμένα κριτήρια, τα οποία παρατίθενται στη συνέχεια.

Γλώσσα

Πρέπει:

- η γλώσσα του κειμένου να είναι απλή και περιεκτική, χωρίς μεγάλες προτάσεις,

- να δίνεται ιδιαίτερο βάρος στην επιχειρηματολογία και την επιστημονική τεκμηρίωση των απόψεων που εκτίθενται,
- να αναλύονται τα ζητήματα που προκύπτουν από τη μελέτη, να διατυπώνονται και οι κριτικές, απόψεις του/των συγγραφέα/συγγραφέων και να συνδέονται, κατά το δυνατόν, τα βιβλιογραφικά δεδομένα με τις συναφείς εμπειρίες του/τους,
- να διατυπώνονται οι σκέψεις με τρόπο απλό, κατανοητό και, συγχρόνως, μεστό, σε σύντομες και εννοιολογικά σαφείς προτάσεις,
- να χρησιμοποιούνται άριστα οι όροι και η επιστημονική ονοματολογία,
- το κείμενο να διαθέτει σαφήνεια, ακρίβεια και άριστη ροή,
- να υπάρχει άριστη εσωτερική συνοχή λόγου (σε επίπεδο προτάσεων, παραγράφων και στην κειμενική δομή ευρύτερων τμημάτων της εργασίας),
- το κείμενο να έχει άριστη δομή (εισαγωγή στο θέμα και τον σκοπό με θεωρητική επισκόπηση πεδίου, διατύπωση υπο-θεμάτων, ερευνητικών ερωτημάτων και υπο-ερωτημάτων, περιγραφή και αιτιολόγηση πηγών, μέσων και διαδικασιών συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων, διατύπωση και κριτικός σχολιασμός συμπερασμάτων, αναστοχαστική κριτική επιλογών και εμπειριών) και ύφος για τη συγκεκριμένη περίπτωση επικοινωνίας,
- να διαθέτει φυσική ροή και η πρώτη και τελευταία παράγραφος μιας υποενότητας να συνδέονται νοηματικά με την προηγούμενη και την επόμενη υποενότητα, αντίστοιχα.

Τέλος, **δεν πρέπει** να υπάρχουν:

- ορθογραφικά και συντακτικά λάθη, γιατί η ύπαρξη πολλών λαθών φανερώνει προχειρότητα και προδιαθέτει τον αναγνώστη-κριτή αρνητικά, καθώς και
- τεχνικές αδυναμίες και προβλήματα συνοχής και συνέπειας στο περιεχόμενο.

□ **Γενικά**, πρέπει να είναι ένα κείμενο στο οποίο τα νοήματα διατυπώνονται με σαφήνεια, σε ενιαίο ύφος, σε στρωτή γλώσσα, χωρίς γραμματικά και συντακτικά λάθη, γίνονται οι κατάλληλες εισαγωγές και ανακεφαλαιώσεις, δίνονται όλοι οι απαραίτητοι λειτουργικοί ορισμοί, αναφέρονται όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν.

Παρουσίαση

Το άρθρο **πρέπει να έχει** συνέπεια ως προς τις οδηγίες συγγραφής:

- σαφή εσωτερική δομή με τίτλο, περιεχόμενα, εισαγωγή, κυρίως μέρος, συμπεράσματα, βιβλιογραφία και παραρτήματα όταν χρειάζονται,
- προσεγμένο στήσιμο σελίδων: παραγραφοποίηση, γραμματοσειρά, μεγέθη χαρακτήρων τίτλων υπότιτλων και τρέχοντος κειμένου, εσοχές και διαστήματα μεταξύ παραγράφων και σειρών,
- ορθή και συστηματική χρήση παραπομπών και βιβλιογραφίας (τρόπος αναφοράς στο κείμενο, υποσημειώσεις, βιβλιογραφία).

Πρέπει, επίσης, η χρήση απεικονιστικών σχημάτων είναι άριστη (πινάκες, χάρτες, σύμβολα και ποικίλα σχεδιαγράμματα, όπως είναι τα γραφήματα, τα στατιστικά τα διαγράμματα, οι εννοιολογικοί χάρτες, τα διαγράμματα ροής και τα οργανογράμματα).

Γενικά, θα πρέπει να είναι ένα κείμενο το οποίο γράφτηκε με συνέπεια ως προς τους κανόνες που δίνουν οι εκδότες του (για παράδειγμα, συνήθως το APA style για περιοδικά ψυχοπαιδαγωγικών θεμάτων).

Βιβλιογραφία

- American Psychological Association (2001). Content and organization of a manuscript. In *Publication Manual of the American Psychological Association* (5th ed., pp. 3-30). Washington, DC: American Psychological Association.
- Babbie, E. (2011). *Εισαγωγή στην Κοινωνική Έρευνα*. Αθήνα: Κριτική.
- Berdie, D., Anderson, J., & Niebuhr, M. (1986). *Questionnaires: Design and Use*. London: The Scarecrow Press.
- Cohen, L., & Manion, L. (1997). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Creswell, J. (2012). *Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*. Boston: Pearson Education.
- Dunbar, G. (2005). *Evaluating research methods in psychology: A case study approach*. Malden: Blackwell Publishing.
- Furberg, B., & Furberg, C. (2007). *Evaluating clinical research: All that glitters is not gold*. N.Y: Springer.

- Gay, L.R., & Airasian, P. (2000). Evaluation of a research report. In *Educational Research: Competencies for Analysis and Application* (pp. 571-590). Upper Saddle River, N.J: Prentice-Hall.
- Girden, E. (2001). *Evaluating Research Articles: From Start to Finish*. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage.
- Goubil-Gambrell, P. (1992). A Practitioner's Guide to Research Methods. *Technical Communication: Journal of the Society for Technical Communication*, 39(4), 582-591.
- Hart, C. (1998). *Doing a literature review: releasing the social science research imagination*. London: Sage.
- Henn, M., Weinstein, M., & Foard, N. (2006). *A short introduction to Social Research*. Thousand Oaks: Sage.
- Jonker, J., & Pennink, B. (2010). *The essence of Research Methodology*. Berlin: Springer-Verlag.
- Katzer, J., Cook, K.H., & Crouch, W.W. (1998). *Evaluating information: a guide for users of social science research*. Boston, MA: McGraw-Hill.
- Lunsford, T.R., & Lunsford, B.R. (1996). How to Critically Read a Journal Research Article. *Journal of Prosthetics and Orthotics*, 8(1), 24-31.
- Marczyk, J., DeMatteo, D., & Festiger, D. (2005). *Essentials of Behavioral Sciences*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons.
- Mertens, D. (1998). *Research Methods in Education and Psychology: Integrating Diversity with Quantitative and Qualitative Approaches*. CA, Thousand Oaks: Sage.
- Methodologists Toolchest Version 2.0 (1998). *User's Guide & Reference Manual*. CA, Thousand Oaks: Sage.
- Morgan, G., Gliner, J., & Harmon, R. (2006). *Understanding and evaluating research in applied and clinical settings*. New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Muijs, D. (2004). *Doing quantitative research in education*. CA, Thousand Oaks: Sage.
- National Center for the Dissemination of Disability Research (2005). *What Are the Standards for Quality Research?* Focus, Technical Brief, Vol. 9, NCDDR.
- Northcote, M. (2012). *Selecting Criteria to Evaluate Qualitative Research*. Education Papers and Journal Articles, paper 38. Australia, Sydney: School of Education, Avondale College. Retrieved from http://research.avondale.edu.au/edu_papers/38, 20/3/2016.
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I. (1994). *Psychometric Theory*. New York: McGraw Hill.
- O' Leary, Z. (2004). *The essential guide to doing research*. CA, Thousand Oaks: Sage.
- Oancea, A. (2009). Quality Criteria for the Assessment of Education Research in Different Contexts. Teaching and Learning Research Breifing, Number 80. Teaching and Learning Research Programme.

- Proctor, M. (2001). *The book review or article critique*. Retrieved from <http://www.writing.utoronto.ca/advice/specific-types-of-writing/book-review>, 20/3/2016.
- Singh, Y.-K. (2006). *Fundamental of Research Methodology and Statistics*. New Delhi: New Age.
- Uchiyama, K., & Simone, G. (1999). *Publishing Educational Research: Guidelines and Tips*. Retrieved from http://www.aera.net/uploadedFiles/Journals_and_Publications/Journals/pubtip.pdf, 20/3/2016.
- University of Alberta, Herbert T. Coumts Education and Physical Education Library. (2001). *Critical Review of Journal Articles*. Retrieved from <http://guides.library.ualberta.ca/content.php?pid=57837&sid=423625>, 20/3/2016.
- University of Wisconsin-Madison, Writing Center (2003). *The Writer's Handbook: Critical Reviews*. Retrieved from <http://www.wisc.edu/writing/Handbook/CriNonfiction.html>, 20/3/2016.
- Δημητρόπουλος, Ε. (1994). *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Επιστημονικής Έρευνας*. Περιστέρι: Έλλην.
- Κυριαζή, Ν. (1998). *Η Κοινωνιολογική Έρευνα: Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και Τεχνικών*. Αθήνα: Ελληνικές Επιστημονικές Εκδόσεις.
- Λελάκης, Γ. (1987). *Εκπαιδευτική Έρευνα*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.
- Μενεξές, Γ. (2007). Μια Δομημένη Προσέγγιση στην Πολυμεταβλητή Στατιστική Ανάλυση Βιολογικών, Περιβαλλοντικών, Κοινωνικών και Οικονομικών Δεδομένων. Στο Γ. Αραμπατζής και Σ. Πολύζος (επιμ.), *Φυσικοί Πόροι, Περιβάλλον και Ανάπτυξη*, 519-534. Θεσσαλονίκη: Τζιόλας.
- Μενεξές, Γ. (2014). *Εμπειρική Έρευνα*. Διαλέξεις στο πλαίσιο των μαθημάτων του Προγράμματος Ειδίκευσης στη Συμβουλευτική και τον Προσανατολισμό: «Μεθοδολογία Έρευνας», «Μεθοδολογία Έρευνας για τους Σκοπούς ΣΥΕΕΠ: Στατιστική και Έρευνα» και «Εκπαιδευτική Έρευνα». Θεσσαλονίκη: ΑΣΠΑΙΤΕ.
- Μενεξές, Γ. και Οικονόμου, Α. (2015). *Κανόνες και Οδηγίες για τον Σχεδιασμό και τη Σύνταξη Ερωτηματολογίου*. Τεχνική Έκθεση, Νο ΕΓ2/15. Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ, Τμήμα Γεωπονίας, Εργαστήριο ΓΕΩΡΓΙΑΣ.
- Τσοπάνογλου, Α. (2000). *Μεθοδολογία της Επιστημονικής Έρευνας και Εφαρμογές της στην Αξιολόγηση της Γλωσσικής Κατάρτισης*. Θεσσαλονίκη: Ζήτη.